

II
6039

капиталі изложбе

**"УДРУЖЕЊЕ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ
УЧИТЕЉСТВА"**

(Кралевина Југославија)

Први Главни Одбор Удружења Југословенског Учитељства
у Београду, године 1920-21.

Архив Југославије, 22. јануар – 22. фебруар 2001

Уредник

Комнен Пијевац

Аутор изложбе

Сандра Поповић

Сарадници

Комнен Пијевац
Иван Хофман
Димитрије Спасојевић

Каталог

Сандра Поповић
Зорица Смиловић

Штампа

Архив Југославије

Тираж
200

K-II-6039

Изложба архивских докумената

УДРУЖЕЊЕ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ УЧИТЕЉСТВА

(Краљевина Југославија)

Циљ ове изложбе, својеврсног водича кроз историју југословенског учитељства, је да путем оригиналних архивских докумената прикаже развој учитељске струке у Краљевини Југославији.

На изложби је представљен Фонд 79 - *Удружење југословенског учитељства*, који се чува у Архиву Југославије.

Од око седам хиљада докумената, колико садржи овај фонд, изложба је могла да обухвати само мали број - 212 докумената. Трудили смо се да и овако мали број што верније посведочи како о архивској грађи која се налази у овом архивском фонду, тако и о самом удружењу учитељске струке у Краљевини Југославији, које је имало значајну улогу у образовном и општедруштвеном животу међуратне Југославије.

Први (оснивачки) конгрес Југословенског учитељства одржан је 17. и 18. јула 1920. године у Београду. Конгрес је усвојио Правила удружења, у којима је утврђено да је циљ делатности Удружења "уједињење сила свеукупног југословенског учитељства на основи држављанске а јамством политичке и верске слободе, за гајење душевних способности, материјалних прилика, као и унапређење и одбрану моралних и правних односа чланова, те културних интереса народа на подлози једнакоправности, социјалне правичности и демократизма".

Удружењем су управљали Главни одбор и повереништва, која су се формирала у целој земљи при окружним учитељским друштвима. Главни одбор је имао Извршни одбор, Управни одбор и Часни суд. Повереништва су била извршни органи Главне скупштине и Главног одбора Удружења. Главна скупштина се састајала сваке године, а чинио ју је Главни одбор, покрајински савети и одасланици окружних покрајинских скупштина. Удружење је било члан Међународне асоцијације учитељских друштава. Деловало је до рата 1941. године.

Архивска грађа фонда Удружење југословенског учитељства односи се на рад централних и подружних органа Удружења,

на сталешке али и појединачне проблеме учитељске струке, услове живота учитеља, молбе и жалбе упућене Удружењу, постављења и разрешења, одјеке појединих значајних друштвених догађања и политичких кретања међу учитељством и у његовом удружењу (Обзнана, Конкордат, Целибат, клерикализам и др.), образовање и усавршавање учитеља, организовање течајева, културно просветни рад, сарадњу са другим удружењима у земљи и иностранству (посебно из Чехословачке и Француске), извештаје среских и окружних друштава, рад судова части и дисциплинских судова, расправе о школским уибеницима и школској штампи, надзорницима и њиховом раду, те на сва друга питања и активности која се тичу просветне струке.

ДОКУМЕНТИ НА ИЗЛОЖБИ
“УДРУЖЕЊЕ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ УЧИТЕЉСТВА”

КОНСТИТУЦИОНАЛНА И ДРУГА АКТА УДРУЖЕЊА
ЈУГОСЛОВЕНСКОГ УЧИТЕЉСТВА

- ♦ Правила Удружења југословенског учитељства, 1920. (АЈ-79-1)
- ♦ Правилник о поступку при заштити чланова Југословенског учитељског удружења, 1930. (АЈ-79-11)
- ♦ Правилник о часним судовима Југословенског учитељског удружења, 1933. (АЈ-79-6)
- ♦ Правила Југословенског учитељског удружења, 1932. (АЈ-79-1)
- ♦ Правила Југословенске Учитељске кредитне задруге, 1932. (АЈ-79-9)
- ♦ Основна начела Југословенског учитељског удружења, 1935. (АЈ-66-2055)
- ♦ Пословник учитељске скупштине, 1920. (АЈ-79-1)
- ♦ Правила учитељског фонда за самопомоћ, 1930. (АЈ-79-9)
- ♦ Правила Фонда учитељске сирочади, 1925. (АЈ-66-2053)
- ♦ Правила Београдског учитељског певачког друштва "Маринковић", 1931. (АЈ-79-6)

ДЕЛАТНОСТ УДРУЖЕЊА И ЊЕГОВИХ СЕКЦИЈА

- ♦ Декларација о смеру сталешке политике Југословенског учитељског удружења, Народна просвета 7-8, 18. август 1935. (АЈ-66-261)
- ♦ Записник са јубиларног конгреса Југословенског учитељског удружења, 21. август 1930. (АЈ-79-4)
- ♦ Образложење циљева Југословенског учитељског удружења и питање учитеља који нису чланови удружења, 28. децембар 1932. (АЈ-79-5)
- ♦ Летак *Драги колега*, о циљевима Југословенског удружења учитеља, 18. март 1936. (АЈ-79-17)
- ♦ Резолуција о задацима Југословенског учитељског удружења, 1930. (АЈ-66-2053)
- ♦ Писмо Ивана Димника, председника Југословенског учитељског удружења, министру просвете, којим га обавештава о

- резултатима лошег рада претходне управе, 17. јули 1935. (АЈ-79-10)
- ♦ Предлог за реорганизацију Извршног одбора Скупштине Југословенског учитељског удружења и за образовање нових секција, 1927. (АЈ-79-3)
 - ♦ Приходи и расходи управе Југословенског учитељског удружења - секције Вардарске бановине од оснивања до 30. јуна 1932. (АЈ-79-5)
 - ♦ Мишљење Савеза хрватских учитељских друштава о иницијативи за стварање јединствене југословенске учитељске организације, 1927. (АЈ-79-3)
 - ♦ Споменица Секције за Дравску бановину Југословенског учитељског удружења о циљевима и задацима васпитања и образовања, 6. новембар 1932. (АЈ-79-5)
 - ♦ Летак - *Мојим пријатељима* - пензионисаног учитеља из Чачка, 1936. (АЈ-79-15)
 - ♦ Позив Управе Пиротског учитељског друштва на учитељску забаву, 1936. (АЈ-79-17)
 - ♦ Позив на Јесењу скупштину Југословенског учитељског удружења за срез и град Сремску Митровицу, 4. децембар 1934. (АЈ-79-8)
 - ♦ Плакат - *Свечана комеморативна академија* - у спомен учитељу Лазару Кујунџићу, 21. мај 1936. (АЈ-79-17)
 - ♦ Позивница Среског учитељског друштва среза градачанског на забаву, 1936. (АЈ-79-12)
 - ♦ Брошура - *Раг Ванредне скупштине Југословенског учитељског удружења* - секције за Моравску бановину, 1934. (АЈ-66-49)
 - ♦ Позив на заједничку скупштину чланова удружења зајечарског, тимочког и бољевачког среза, 1936. (АЈ-79-17)
 - ♦ Програм рада Главне скупштине Југословенског учитељског удружења у Дубровнику, 1924. (АЈ-66-2053)

НАСТАВНИ ПЛАНОВИ И ПРОГРАМИ

- ♦ Предлог Повереништва Удружења југословенског учитељства за Босну и Херцеговину да у дневни ред скупштине Краљевине СХС уђе нацрт закона о народним школама, 1921. (АЈ-79-1)

- ♦ Наставни план и програм за завршну четвороразредну основну школу - опште инструкције, 1928. (АЈ-79-3)
- ♦ Мишљење Извршног одбора Удружења о новом наставном плану и програму за основне школе, 1926. (АЈ-66-2053)
- ♦ Писмо Секције за Дравску бановину Министарству просвете о могућностима отварања и уписивања деце у мањинску немачку школу, 1932. (АЈ-66-2055)
- ♦ Нацрт наставног плана и програма за осмогодишњу школу, 1922. (АЈ-79-1)
- ♦ Резолуција годишње скупштине Удружења - Повереништво Београд о настави веронауке у школама, 1924. (АЈ-79-2)

КУЛТУРНО-ПРОСВЕТНА ДЕЛАТНОСТ УДРУЖЕЊА

- ♦ Предлог Одбора за обележавање стогодишњице рођења Јована Јовановића Змаја да се овај значајан датум обележи и у свим школама, 1933. (АЈ-79-6)
- ♦ Допис Удружење резервних официра и ратника Удружењу југословенских учитеља у коме се излаже иницијатива да се подигне спомен биста Арчибалду Рајсу на Калемегдану, 1930. (АЈ-79-4)
- ♦ Програм Свечаног вокалног концерта Загребачког учитељског пјевачког збора "Иван Филиповић" у сали Коларчевог народног универзитета, 1935. (АЈ-79-13)
- ♦ Обавештење о предстојећој екскурзији матураната Мушке учитељске школе из Загреба у Србију, 1923. (АЈ-79-1)
- ♦ План посета матураната Мушке учитељске школе из Загреба градовима Србије од 11-23. јула 1923. (АЈ-79-1)
- ♦ Обавештење о предстојећој екскурзији ђака Мушке учитељске школе из Дервенте у Србију 1925. (АЈ-79-2)
- ♦ Чланак "Школска изложба", Народна просвета бр 30, 13. април 1930. (АЈ-66-261)
- ♦ Југословенска унија за заштиту деце обавештава Удружење да ће у Београду одржати Балкански конгрес за заштиту деце и изложба књига о деци, 1938. (АЈ-79-19)
- ♦ Програм културног рада Удружења југословенског учитељства-Повереништва Сарајево, 1920. (АЈ-79-1)
- ♦ Прелог да се организује посета југословенских учитеља Светској изложби у Паризу, 1937. (АЈ-79-18)

САРАДЊА СА ДРУГИМ УДРУЖЕЊИМА

- ◆ Писмо министра просвете Светозара Прибићевића о потреби успостављања тешње сарадње између културних и хуманитарних друштава и Министарства, 3. јануар 1921. (АЈ-79-1)
- ◆ Писмо *Централног одбора Југословенске мајнице Удружења* о потреби ангажованијег рада на успостављању материјалних и културних веза са припадницима југословенске мањине у суседним земљама, 20. фебруар 1924. (АЈ-79-2)
- ◆ Позив Удружењу да узме учешће у припремама свесоколског слета, 21. март 1930. (АЈ-79-4)
- ◆ Брошура - *Чувајмо и јачајмо Југославију* - Соколског друштва Београд V, 1939. (АЈ-79-21)
- ◆ Позив на свечани бал у организацији *Јагранске стјраже*, 1939. (АЈ-79-20)
- ◆ Позив на јавну вежбу *Соколског друштва Земун*, 1938. (АЈ-79-19)
- ◆ Молба новооснованог друштва *Јагранска одбрана*, за помоћ у вези са смештајем управе друштва, 18. новембар 1920. (АЈ-79-1)
- ◆ Обавештење Месног одбора сарајевске *Просвете* у Београду о покретању иницијативе за подизање дома за студенте српске националности из Босне и Херцеговине, Далмације, Црне Горе и Санџака, 5. новембар 1938. (АЈ-79-19)
- ◆ Позив *Савеза шрезвене младежи* на свечану Академију, 25. јун 1938. (АЈ-79-19)
- ◆ Позив подмладка *Црвеног крста* за учешће у свечаној поворци кроз Београд, 5. јун 1929. (АЈ-79-3)
- ◆ Позив *Женског њокрета* на састанак о питањима женских права, 9. март 1936. (АЈ-79-17)
- ◆ Позивница *Београдског женског друштва* на редовну годишњу скупштину, 17. мај 1935. (АЈ-79-21)
- ◆ Брошура *Прво београдско њевачко друштво*, 1939. (АЈ-79-20)
- ◆ Позив *Јужнословенског њевачког савеза* “на сарадњу у циљу унапређења националне музичке културе”, 27. мај 1939. (АЈ-79-21)
- ◆ Молба југословенских есперантиста да конгрес југословенских учитеља буде упознат са резолуцијом Свенемачког

- удружења учитеља о потреби ширења Есперанта, 16. август 1928. (АЈ-79-3)
- ◆ Позив општинске управе Београда за учешће у свечаној поворци поводом Спасовдана, 9. мај 1934. (АЈ-79-9)
 - ◆ Распоред учесника у поворци Спасовданске литије, 9. мај 1934. (АЈ-79-9)
 - ◆ *Коло Српских Сесџара* тражи од Удружења помоћ ради одржавања "популарних предавања", 27. април 1937. (АЈ-79-18)
 - ◆ Позивница *Кола Српских Сесџара* на костимирану забаву, 11. март 1939. (АЈ-79-20)
 - ◆ Позив *Друштва за подизање храма Св. Сави на Врачару* на прославу освећења темеља храма, 12. септембар 1938. (АЈ-79-19)
 - ◆ Апел *Витешког удружења "Александар I Ујединитељ"* из Котора за материјалну помоћ, 3. мај 1939. (АЈ-79-21)
 - ◆ Позив *Одбора за подизање сџоменика Вуку Караџићу* у Тршићу и Лозници на "ширу конференцију" ради обезбеђења додатних средстава за довршење Дома, 18. децембар 1935. (АЈ-79-12)
 - ◆ Позив *Југословенске уније за заштитицу деце* на главну годишњу скупштину, 15. фебруар 1939. (АЈ-79-20)
 - ◆ Позив *Друштва за заштитицу животиња и растиња* на сарадњу око издавања новог броја листа "Заштитник", 21. децембар 1938. (АЈ-79-19)
 - ◆ *Позивница Друштва за васпитање и заштитицу деце* на свечаност освећења дома, 27. децембар 1939. (АЈ-79-20)
 - ◆ *Удружење Тојличана у Београду* позива на сарадњу Југословенско учитељско удружење у акцији поклањања књига вредним ђацима, 14. мај 1936. (АЈ-79-21)
 - ◆ Позив главне управе *Југословенског професорског друштва* на конгрес одржан у у Суботици, 20. јуни 1938. (АЈ-79-19)
 - ◆ *Одбор за подизање дома носачког удружења Краљевине Југославије* тражи материјалну помоћ за подизање Дома и побољшање тешког материјалног положаја, 3. март 1939. (АЈ-79-20)
 - ◆ Позив *Удружења чиновника ППТ струге* на конгрес у Сплиту, 14. јуни 1939. (АЈ-79-21)

- ◆ Спомен-диплома *Првог занатлијског певачког удружења "Живораг"*, додељена Југословенском удружењу учитеља, 18. новембар 1938. (АЈ-79-19)
- ◆ *Друштво за подизање Института Николе Тесле* и Одбор за прославу 80-годишњице Николе Тесле позивају Југословенско учитељско удружење да се укључи у акцију "промоције открића великог научника", март 1936. (АЈ-79-21)
- ◆ Позив *Удружења југословенских националних железничара и бродара* на јубиларни конгрес, 5. јули 1938. (АЈ-79-19)
- ◆ Молба аероклуба *Наша крила* у Битољу за материјалну помоћ ради куповине авиона, 29. мај 1939. (АЈ-79-21)

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

- ◆ Писмо начелника Министарства просвете који обавештава Југословенско учитељско удружење да Француско удружење учитеља жели да ступи у везу са сличним организацијама у Краљевини СХС, 1922. (АЈ-79-1)
- ◆ Позив председника Савеза умних радника Француске да делегат Удружења присуствује Првом Интернационалном Конгресу у Паризу, 1923. (АЈ-79-1)
- ◆ Припрема за гостовање хора музичког друштва "Станковић" у Француској са пројектом програма турнеје, 1927. (АЈ-79-3)
- ◆ Писмо председника Југословенског учитељског удружења шефу кабинета министра просвете у коме га обавештава о припремама Удружења за учешће на Светском конгресу за основну наставу у Паризу, 1927. (АЈ-66-46)
- ◆ Брошура *Међународни конгрес основног школства и народног образовања*, Париз, 1937. (АЈ-66-46)
- ◆ Писмо председника Главног савета Уједињених руских педагошких заграничних организација о положају руских педагога у емиграцији, 1930. (АЈ-79-4)
- ◆ Обавештење о одржавању Словенског педагошког конгреса у Варшави од 1-3. јула 1931. (АЈ-79-4)
- ◆ Организовање скупа југословенских и чехословачких учитеља у Братислави и отварање изложбе под називом "Културни задатак школе у народу и држави", 1923. (АЈ-79-1)

- ◆ Посланство Чехословачке Републике у Београду доставља Удружењу писмо г. Карла Дворачека, вође експедиције чехословачких учитеља и учитељица из Брна, у коме се захваљује на колегијалном и братском пријему у Београду, 1927. (АЈ-79-3)
- ◆ Позивница на *Свечану Академију* у организацији Савеза југословенско-чехословачких лига, 1936. (АЈ-79-17)
- ◆ Југословенско-бугарска лига у Београду обавештава Удружење да "бугарски учитељи пловдивске области желе да са југословенским учитељима остваре што тешњу сарадњу", 1937. (АЈ-79-18)
- ◆ Писмо председника Бугарског учитељског савеза председнику Удружења у коме га обавештава о жељи бугарских учитеља да посете Београд и остале градове у земљи, 1934. (АЈ-79-8)
- ◆ Програм и прорачун за дочек Управе Бугарског Просветног савеза, 1940. (АЈ-66-261)
- ◆ Посета Југославији педесет учитељица и професорки из Калифорније, 1936. (АЈ-79-17)
- ◆ Позив Удружењу на *Свечану академију* поводом двадесетогодишњице владавине енглеског краља Џорџа, коју организује Удружење пријатеља Велике Британије и Америке у Југославији, 1935. (АЈ-79-13)
- ◆ Апел Међународног савеза учитељских удружења за помоћ деци шпанских учитеља, 1937. (АЈ-79-18)
- ◆ Извештај Просветног одељења при краљевском посланству Југославије у Француској о оснивању и раду Међународне федерације учитељских удружења. (АЈ-66-46)
- ◆ Писмо председника Југословенског учитељског удружења Министарству просвете у коме га обавештава да ће се Интернационални учитељски конгрес одржати у Београду од 8. до 11. августа 1936. (АЈ-66-2054)
- ◆ Програм рада Интернационалног учитељског конгреса у Београду, 1936. (АЈ-66-2054)
- ◆ Летак у вези са *Јавном конференцијом о разоружању*, одржаној у Паризу, 26-27 новембра 1931. (АЈ-79-4)
- ◆ Проглас Интернационалног учитељског удружења учитељима целог света у вези са наступајућим немачким нацизмом, 1939. (АЈ-79-4)

ХУМАНИТАРНЕ АКЦИЈЕ УДРУЖЊА ЈУГОСЛОВЕНСКОГ УЧИТЕЉСТВА

- ◆ Проглас Удружења југословенског учитељства са конгреса у Сарајеву о сузбијању глади у пасивним крајевима, 1922. (АЈ-79-1)
- ◆ Текст о акцији већег броја друштава за помоћ гладнима и болеснима у Русији, 1922. (АЈ-79-1)
- ◆ Текст - апел за акцију сузбијања алкохолизма, 1934. (АЈ-79-2)
- ◆ Летак "Пијанство се може излечити", 1924. (АЈ-79-2)
- ◆ Информација о оснивању *Социјалног фонда Вишешког краља Александра I уједињитеља за учитељство и његову сирочад*, 1936. (АЈ-79-21)
- ◆ Обавештење Удружења ратних инвалида да је на молбу Удружења учитеља прихватило смештај групе пољских учитеља-избеглица са породицама, 1940. (АЈ-79-21)

ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ УДРУЖЕЊА

- ◆ Молба председника Удружења министру просвете да препоручи школским одборима набавку листова и часописа које издаје Југословенско учитељско удружење, 1935. (АЈ-79-12)
- ◆ Ванредни број *Народне просвете* од 29. септембра 1927. (АЈ-79-3)
- ◆ Легитимација Дамњана Рашића, власника *Народне просвете*, 1924. (АЈ-79-9)
- ◆ Примедбе учитеља града Прилепа на писање *Народне просвете*, 1920. (АЈ-79-1)
- ◆ Писмо Секције Вардарске бановине Главном одбору Удружења у коме се изражава незадовољство радом *Народне просвете*, 1933. (АЈ-79-6)
- ◆ Писмо Удружења Милану Стојадиновићу у коме се протестује због предугог задржавања *Народне просвете* на цензури, 1937. (АЈ-79-18)
- ◆ Обавештење Извршног одбора Југословенског учитељског удружења о издавању листа *Учитељ*, 1931. (АЈ-79-4)
- ◆ Начела о уређивању лист *Учитељ*, 1934. (АЈ-79-9)
- ◆ Писмо председника Удружења, Дамњана Рашића, министру просвете, у коме указује на могућности издавања и

растурања дечијег књижевног листа *Југословенче*, 1931.
(АЈ-66-2053)

- ◆ *Југословенче* бр. 5, Београд, јануар 1936. (АЈ-66-2054)
- ◆ Предлог тема за ревију *Родитељски лист*, 1936. (АЈ-79-15)
- ◆ Молба Удружења упућена Двору Њ.В. Краља са сугестијом да Двор претплати *Родитељски лист* једном броју сиромашних родитеља и школа, 1936. (АЈ-66-2054)
- ◆ *Родитељски лист* бр. 5, Београд, јануар 1936. (АЈ-66-2054)
- ◆ Писмо Председника Удружења угледним јавним личностима којим их позива да дају свој прилог за албум "Учитељски национални рад у прошлости", 1934. (АЈ-79-8)
- ◆ Обавештење шефа кабинета патријарха Варнаве да је послао прилог за албум, 1934. (АЈ-79-8)
- ◆ Прилог партијарха Варнаве за албум "Учитељски национални рад у прошлости", 1934. (АЈ-79-8)
- ◆ Патријарх Варнава (АЈ-79-8)
- ◆ *Zvonček*, list s podobami za slovensko mladino, 7-8, Ljubljana, 1925. (АЈ-66-229)
- ◆ *Учитељска ријеч*, 12, Загреб, 1934. (АЈ-79-9)
- ◆ Писмо председника Удружења министру просвете у вези са новим издањем алманаха "Светлост" и откупу једног броја примерака за сиромашне школе у Јужној Србији, 1925. (АЈ-79-2)

ОБРАЗОВАЊЕ И УСАВРШАВАЊЕ УЧИТЕЉА

- ◆ Статистички подаци о броју учитељских школа и броју ученика за школску годину 1934-35, 1935. (АЈ-79-14)
- ◆ Захтев Повереништва Удружења југословенског учитељства за Босну и Херцеговину да се забрани рад учитељима који не поседују одређене формалне квалификације, 1921. (АЈ-79-1)
- ◆ Споменица Удружења југословенског учитељства о образовању учитељског кадра, 1929. (АЈ-66-261)
- ◆ О положају учитеља који и после више година службе нису положили учитељски испит, 1927. (АЈ-79-3)
- ◆ Писмо председика Удружења југословенског учитељства министру просвете у коме га обавештава о тежњи млађег

учитељског кадра да се усавршава на универзитету, 1927. (АЈ-66-261)

- ♦ Програм курса за педагошку психологију и експерименталну педагогију, 1926. (АЈ-66-2054)
- ♦ Извештај о последицама удаљавања богослова из учитељске службе и захтев Министарству просвете да се одреди према положају свршених богослова Богословске учитељске школе у Призрену, 1927. (АЈ-79-3)
- ♦ Летак *Три феријалана учитељска образовна курса*, са програмом рада, 1932. (АЈ-66-2055)
- ♦ *Пројекат за секцијске феријалне шечајеве Југословенског учитељског удружења*, 1936. (АЈ-79-17)

ТЕХНИЧКА МОДЕРНИЗАЦИЈА

- ♦ Молба Министарству просвете да се обезбеде средства за набавку биоскопског апарата за потребе Учитељског дома у Чачку, 1934. (АЈ-66-261)
- ♦ Писмо Радио АД Југословенском учитељском удружењу у вези са увођењем радио програма у школе, 1934. (АЈ-79-8)
- ♦ Чланак *Учитељ који је у школу свога забаченог села увео електрику*, Политика, 15.март 1935. (АЈ-79-8)
- ♦ Понуда Удружењу новог модела писаће машине марке *J. GLAD-MERCEDES*, 1939. (АЈ-79-28)
- ♦ Чешка фабрика за производњу писаљки *Народни њодник* нуди Удружењу своје производе као “словенску конкуренцију” пангерманској фирми *Hardtmuth*, 1921. (АЈ-79-1)
- ♦ Представништво немачке фарбике канцеларијске опреме *PELLKAN* из Загреба нуди Удружењу најновији модел апарата за умножавање, 1938. (АЈ-79-18)
- ♦ Проспект фирме *PELIKAN*, 1938. (АЈ-79-18)

УЧИТЕЉИ И ПОЛИТИКА

- ♦ Писмо Милутина Станковића, председника Удружења југословенског учитељства, министру просвете, о различитим облицима притисака и застрашивања које полиција у Јужној Србији врши на младе учитеље током предизборне кампање, 1923. (АЈ-79-1)

- ♦ Карактеристика учитеља који је премештен из политичких разлога, 1935. (АЈ-79-14)
- ♦ Обавештење да народни посланик из Тимочког среза прети учитељима који су гласали за његовог противкандидата, 1936. (АЈ-79-14)
- ♦ Писмо председника Министарског савета министру просвете о притисцима из Главног одбора Учитељског удружења приликом избора чланова управе учитељског удружења за пожаревачки срез, 1940. (АЈ-66-46)
- ♦ Случајеви премештања учитеља Вардарске бановине јер су се замерили народном посланику из њиховог среза, 1935. (АЈ-79-17)
- ♦ Резолуција Среског учитељског друштва у Пљевљима поводом претреса школа и насиља полицијских власти над учитељима пљеваљског краја, 1937. (АЈ-79-16)
- ♦ Реаговање секције удружења за Врбаску бановину на писмо Краљевске банске управе школама у коме се каже да деца која нису православне вероисповести нису обавезна да присуствују прославама Св. Саве, 1932. (АЈ-66-2054)
- ♦ Резолуција београдског учитељског збора поводом расправе *Клерикализам и школа*, 1923. (АЈ-79-1)
- ♦ Жалба Учитељског друштва задарског котара на одсуство подршке просветних власти у вези са њиховим тешким положајем, 1922. (АЈ-79-1)
- ♦ Брошура *Просветне невоље Срба у Далмацији и Босанској Крајини*, Београд, 1935. (АЈ-79-17)
- ♦ Писмо учитеља качанског среза министру просвете о питањима јавне безбедности коју нарушавају терористички упади ВМРО, 1922. (АЈ-79-1)
- ♦ Извештај председника подружнице Југословенског учитељског удружења нашичког среза о прогонима чланова удружења које врше хрватски националисти, 1940. (АЈ-79-21)
- ♦ Извештај о резултатима тајног гласања на годишњој скупштини среског учитељског друштва у Дервенти, отцепљењу и формирању посебног Хрватског учитељског друштва за Дервентски котар, 1940. (АЈ-79-21)

РЕАГОВАЊА УЧИТЕЉА НА АТЕНТАТ У МАРСЕЈУ

- ♦ Предлог Учитељског удружења министру просвете да се у свим народним школама ђачке молитве заврше реченицом "Чувајмо Југославију", 1934. (АЈ-66-2053)
- ♦ Извештај са комеморативне седнице одржане у просторијама учитељског удружења за Оцачки срез поводом смрти Краља, 1934. (АЈ-79-8)
- ♦ Фотографија књиге на којој је исписана заклетва ђака народних школа Дравске бановине изречена на гробу краља Александра 1934. (АЈ-79-9)
- ♦ Фотографија ковчежића у којем се чува заветна књига, 1934. (АЈ-79-9)
- ♦ Обавештење управе Двора Удружењу да је венац које су израдиле митровачке учитељице поводом смрти Краља, показан краљици Марији, 1934. (АЈ-79-14)
- ♦ Дописна карта којом секција удружења тителског среза обавештава Извршни одбор Удружења да ће послати свог делегата на сахрану краља Александра, 1934. (АЈ-79-7)
- ♦ Изјава саучешћа Савеза учитеља Чехословачке југословенским колегама поводом смрти краља Александра, 1934. (АЈ-79-7)

ДОМОВИ И ШКОЛЕ

- ♦ Извештај о стању школских зграда у јужној Србији, 1928. (АЈ-66-2054)
- ♦ Фотографија Државне народне школе "Краљ Александар" у Сомбору, 1927. (АЈ-ЗБ-1)
- ♦ Фотографија Државне народне школе у Риђици, срез сомборски, (АЈ-ЗБ-1)
- ♦ Летак *Учитељски дом у Силићу*, 1921. (АЈ-79-1)
- ♦ Писмо председника Југословенског учитељског удружења министру просвете, о настојању Удружења да подигне Југословенски Ђачки дом на Врачару, 1927. (АЈ-66-2053)
- ♦ Обавештење маршала двора да је краљ Александар одобрио да се његово име може утиснути у вестибилу Ђачког дома, 1930. (АЈ-79-4)
- ♦ Секција удружења за Зетску бановину моли Министарство просвете да јој се уступи зграда бивше Државне

штампарије на Цетињу, ради подизања Учитељског дома, 1931. (АЈ-66-261)

- ◆ Прикупљање средстава за подизање Учитељског дома у Чачку, 1933. (АЈ-66-261)
- ◆ Фотографија основне школе у Чачку, 1930. (АЈ-66-261)
- ◆ Фотографија Учитељског дома у Чачку, 1930. (АЈ-66-261)
- ◆ Предлог учитеља из Београда да се подигне монументални ђачки дом "Славија", у коме ће боравити ученици из свих словенских земаља, 1929. (АЈ-79-3)

МАТЕРИЈАЛНИ ПОЛОЖАЈ УЧИТЕЉА

- ◆ Распис о актуелним материјалним проблемима учитељства 1930. (АЈ-79-4)
- ◆ Предлог да се висина закупнине учитељских станова утврђује комисијски према меснима приликама, 1931. (АЈ-79-4)
- ◆ Резолуција Београдског учитељског збора којом се тражи да се исплати разлика плате учитељима који су службовали у јужној Србији, 1927. (АЈ-79-3)
- ◆ Молба београдске секције удружења да се обезбеди материјална помоћ породицама учитеља погинулих у Ослободилачким ратовима 1912-1920, 1929. (АЈ-66-261)
- ◆ Резолуција секције Удружења за Дринску бановину поводом уредбе о смањивању учитељских принадежности, 1934. (АЈ-66-261)
- ◆ Писмо среског школског надзорника из Чаковца Удружењу, у коме моли одлагање повраћаја дуга због тешке материјалне ситуације у којој се налази, 1937. (АЈ-79-18)
- ◆ Распис Удружења свим секцијама, којим се предлаже да се не прихвате мере штедње наложене од стране државног синдиката, 1935. (АЈ-79-11)
- ◆ Протест учитеља из Београда због скупштинског амандмана којим се предлаже превођење глумачког позива у више чиновничко звање, 1937. (АЈ-79-18)

МЕРЕ ЗА ПОБОЉШАЊЕ УЧИТЕЉСКОГ СТАНДАРДА

- ◆ Понуда *Приватне Медико-хируршке клинике* која члановима Удружења и њихових породица нуди повластице приликом лечења 1923. (АЈ-79-1)

- ♦ Дубровачко кујалишино и хотелско геоничарско друштво "Кујари" нуди члановима Удружења своје услуге, по повлашћеним ценама, 1939. (АЈ-79-20)
- ♦ Проспект *Кујари, свесловенско кујалишиће бајноћ Дубровника*, Дубровник, 1939. (АЈ-79-20)
- ♦ Молба Извршном одбору Удружења да испослује код Министарства саобраћаја повлашћену цену путовања железницом, 1929. (АЈ-79-3)
- ♦ Летак *Учитељски кредит*, 1930. (АЈ-79-12)
- ♦ Летак *Пажња учитељицама и учитељима*, 1930. (АЈ-79-12)

ПОЛОЖАЈ ЖЕНЕ УЧИТЕЉА

- ♦ Предлог Повереништва Удружења југословенског учитељства за Босну и Херцеговину да се примања удатих учитељица изједначе са примањима неудатих, 1921. (АЈ-79-1)
- ♦ Протест учитељица градова Дубровника и Сплита због дискриминаторског односа просветних власти према управницама основних школа у Београду које су остале без посла, 1923. (АЈ-79-1)
- ♦ Представка учитеља из Међеђе којом се изражава незадовољство иницијативом Удружења да се укине целибат за учитељице у Босни и Херцеговини, 1923. (АЈ-79-1)
- ♦ Списак незапослених учитељица Савске бановине са подацима о материјалном и породичном стању, 1935. (АЈ-66-2054)
- ♦ Петиција 67 угледних грађана Чачка против премештаја учитељице која је изгубила намештење самовољом "локалног моћника", 1925. (АЈ-79-2)
- ♦ Упоредне табеле са подацима о односу броја венчаних учитеља и учитељица у Дравској и Вардарској бановини, на дан 1. априла 1937. (АЈ-79-18)

ПРЕМЕШТАЈИ, УНАПРЕЂЕЊА И РЕГУЛИСАЊЕ СТАЖА УЧИТЕЉА

- ♦ Летак *Учитељска сталност* о штетним последицама честог премештања учитеља 1936. (АЈ-66-261)
- ♦ Распис Главног одбора Удружења у циљу припреме скупштинске расправе на тему "Учитељска сталност- потреба школе и државе", у коме се тражи да секције Удружења доставе своје мишљење, 1936. (АЈ-79-17)

- ♦ Писмо Извршног одбора Удружења кнезу-намеснику Павлу о негативним последицама честог премештања учитеља, 1935. (АЈ-79-12)
- ♦ Покретање иницијативе за преиспитивањем сваког појединачног случаја премештања учитеља, 1935. (АЈ-79-13)
- ♦ Писмо учитеља из Јагодине уредништву "Народне просвете" поводом намере новог министра просвете да изврши редукацију неквалификованог учитељског кадра 1927. (АЈ-79-3)
- ♦ Табела са подацима о учитељима и учитељицама грачаничког среза Вардарске бановине који су премештени из политичких разлога уочи избора петог маја, 1935. (АЈ-79-13)
- ♦ Лист оцењивања учитеља Петра Смеречинског, 1935. (АЈ-79-10)
- ♦ Формулар са подацима о учитељици Наталији Кућанљанин, попуњен ради израде ранг листе за унапређење у служби, 1938. (АЈ-79-18)
- ♦ Предлог измене закона о чиновницима из 1931. који председник Југословенског учитељског удружења упутио министру просвете, 1932. (АЈ-79-5)
- ♦ Предлог да се законски регулишу све спорна питања око боловања учитеља, 1936. (АЈ-66-2045)
- ♦ Питање регулисања стажа учитеља, учесника Ослободилачких ратова Србије 1912-1920, 1935. (АЈ-66-2054)

ПРЕКРШАЈИ И ЗЛОУПОТРЕБЕ СЛУЖБЕНОГ ПОЛОЖАЈА

- ♦ Осуда појаве да се школски уџбеници рекламирају преко дневне штампе, 1938. (АЈ-79-19)
- ♦ Наређење Краљевске банске управе да се примене казнене мере против учитеља који крше радну дисциплину, 1937. (АЈ-79-16)
- ♦ Предлог Удружења да се оснују судови части који ће се бавити различитим случајевима злоупотреба и кривичних дела учитеља, 1935. (АЈ-79-16)
- ♦ Предлог Уредбе о учитељским дисциплинским судовима, 1927. (АЈ-79-3)
- ♦ Учитељица Надежда Обреновић из Теслића тражи заштиту власти од "нартљивог" среског поглавара Радише Стојковића, 1932. (АЈ-79-3)

МЕРЕ ЗА УРЕДНИЈЕ ПОХАЂАЊЕ НАСТАВЕ

- ◆ Резолуција Окружног учитељског друштва у Бихаћу којом се позива Удружење да изабере одбор који ће различитим мерама подстицати родитеље да уредно шаљу децу у школу, 1921. (АЈ-79-1)
- ◆ Предлог Главног одбора Удружења југословенског учитељства министру просвете да предузме мере којима би се казнили родитељи, који децу не шаљу редовно у школу, 1924. (АЈ-66-2053)
- ◆ Случај кажњавања родитеља због неоправданог изостанка ученика са наставе, 1932. (АЈ-66-2055)
- ◆ Школско сведочанство ученика IV разреда Мате Војновића, 1932. (АЈ-66-2055)
- ◆ Извод из Закона о народним школама из ђачке књижице за ученике основне школе, издање Југословенског учитељског удружења, секције града Београда, 1935. (АЈ-66-2054)

»- У. Ј. У. - «

Катастрофа
програма
успех
успех

1
=

Pravila
Udruženja Jugoslovenskog učiteljstva.

I. Ime i sedište.

§. 1. Učiteljstvo Kraljevine Srba-Hrvata-Slovenaca odga-
nijuje se u jedinstveno društvo: Udruženje Ju-
goslovenskog Učiteljstva: Sedište mu je u
Beogradu.

II. Svrha.

§. 2. Svrha je udruženja:

Ujedinjenje celo srpskohrvatskog jugoslovenskog učitel-
stva na osnovi državljanstva, a jačanjem političke
i verske slobode, za gaženje duševnih sposobnosti,
materijalnih prilika, kao i unapređivanje i obli-
nu moralnih i građanskih odnosa članova, te kul-
turnih interesa naroda na polju jedinstvenosti,
solidarnosti, socijalne pravdnosti i demokratizma.

III. Sredstva.

§. 3. Sredstva su za postizvanje, ^{svih} vrsta:

1. redovite i vanredne skupštine.
2. staleško-politički i pedagoško-naučni списи.
3. iznagradne vere za slovenskim učiteljskim izvan
domovine i sa učiteljskim udruženjima drugih naroda.
4. izobnavljanje članova obzirom na stalešku i stručnu
potrebu.
5. omogućavanje i pomagavanje učlanova i društava slič-
no sa ostalom članstvom.
6. redovno i pismeno posredovanje kod vlasti i ko-
poniranja.
7. redovno i vanredno prilozi članova; darovi, savetovanje
i potpora.

МОЈИМ ПРИЈАТЕЉИМА

После 17 година учитељвања у Чачку, пензионисан сам, на захтев народног посланика за срез тринаести. 9 ок. т. предао сам дужност и заувек одвојен од школе и деце.

За ово време, сам учитељске и управитељске дужности, радио сам и ван школе: деце забавиште, учитељски Дом, бачко купатило, школска кухиња, водовод у школи и лстовалнички плод мога рада, који сам са нижимпомененим лицима и установама успео да подигнем. Материјална вредност ових услова вреди преко једног милиона и неколико стотина хиљада моралима не да се оценити.

Мојим сатрудбеницима изјављујем најсрдачнију

ЗАХВАЛНОСТ

на помоћи и то:

- 1) Готово свима учитељима и учитељицама, који су за ово време службовали у чачанској основној школи;
- 2) Свима грађанима и родитељима чачанских ђака;
- 3) Свима мајкама а нарочито дамама из Одбора мајки;
- 4) Свима ранијим општинским управама у Чачку;
- 5) Свима учитељима-цама из старог чачанског округа и среза љубињског;
- 6) Главном одбору Подмлатка цр. крста Бановинском одбору цр. крста из Сарајева и Секцији Подмлатка из Сарајева и најзад
- 7) Окр. скупштини окр. чачанског, Областном одбору рашке области, Просветном одељењу из Сарајева и Министарству просвете.

Сва ова лица и установе обилно су ме помагала у мом раду, на чему им пријатно са школом најсрдачније захваљујем.

Чачак, 14 марта 1936 год

Поздравља све и захваљује,
СТЕВАН К. ВУЧКОВИЋ
пензионисани учитељ у Чачку

Штампарија Половиња и Сина, Чачак - телефон 48.

Летак - Мојим пријатељима - пензионисаног учитеља из Чачка, 1936.

ДЕТАЉНИ ПРОГРАМ

Главне Скупштине Удружења Југословенског Учитељства у Дубровнику 24., 25. и 26. августа 1924. године.

Сваки посетилац Учитељске Скупштине, који је свој долазак пријавио, добија при доласку у Груж своју легитимацију са назнаком стана и свим другим обавештењима. У дане 22., 23. и 24. августа на жељезничкој станици у Гружу постојеће канцеларија Одбора за дочек, којој се имају пријавити сви посетиоци.

Распоред за 24., 25. и 26. август.

24. август (недеља):

I

Седница Главног Одбора У. Ј. У. у 8 часова пре подне у дворани Казаљшта

Дневни ред:

1. Извештај Извршног Одбора;
2. Предлози намењени Скупштини;
3. Споразум о реду конференције делегата Главне Скупштине.

II.

Конференција Главног Одбора и делегата учитељских друштава у 5 часова по подне у дворани Казаљшта.

Дневни ред:

1. Отварање конференције и пријем и сверавања пуномоћја у смислу чл. 15. и 17. Пословника;
2. Подела на секције, које ће узети у претрес теме које су стављене на дневни ред Скупштине;
3. Споразум о најважнијим учитељским захтевима које треба узети у резолуцију Скупштине.

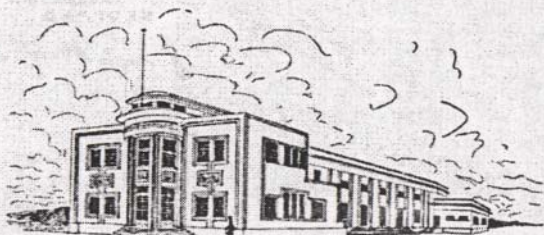
Истог овог дана у 10 и по час. пре подне, после седнице Главног Одбора, скуп свију учесника Скупштине

66-2053

Програм рада Главне скупштине Југословенског учитељског удружења у Дубровнику, 1924.

ОДБОР
ЗА ПОДИЗАЊЕ СПОМЕНИКА
ВУКУ КАРАЦИЋУ
У ТРШИЋУ И ЛОЗНИЦИ

Шабач, 18 децембра 1935 год.

ДОМ КУЛТУРЕ ВУКА КАРАЏИЋА У ЛОЗНИЦИ

Југословенско Учитељско удружење
Београд

У години 1931 образован је Одбор, у који су ушли Удружење Подрињана у Београду, Лозничко просветно друштво «Караџић» и Шабачка народна књижица и читаоница, који је себи ставио у задатак: 1) да обнови Вуково огњиште у Тршићу; 2) да подигне Дом културе у Лозници и 3) да помогне племенити акцији Српске Књижевне Задруге око подизања Вукова споменића у Београду.

Одбор је извршио прву тачку програма. 17 септембра 1933 године извршено је свечано осветљење Вукове куће у Тршићу. У току 1935 године почела је изградња Дома културе у Лозници у коме ће бити смештен и музеј Јована Цвијића. Ових дана довршено је покривање Дома.

Средства за обнову Вукове куће у Тршићу и подизање Дома у Лозници прикупљена су од прилога основних и средњих школа као и помоћи установа и појединаца.

Потребно је учинити велики, последњи напор, да би се у току наредне године обезбедила средства за довршење Дома.

Ради тога, Одбор је, на својој седници, одржаној у Београду, 30 новембра 1935 године, једногласно донео одлуку да се крајем овога месеца одржи, у Београду,

ШИРА КОНФЕРЕНЦИЈА

на којој ће се изнети, углавном, досадашњи рад и допрети одлуке о наредном раду на прикупљању нових средстава за коначно остварење замисли.

Одбор Вам, као угледној просветној установи, упућује молбу да изволите послати два делегата на ширу конференцију која ће се одржати у Београду, у недељу, 29 децембра 1935 године, у 10 часова пре подне, у локалу Трговачки клуб (Поснарска 7).

Секретар,
Вл. Илић

Прегледник,
Љуб. Павловић

Позив Одбора за подизање споменика Вуку Караџићу у Тршићу и Лозници на «ширу конференцију» ради обезбеђења додатних средстава за довршење Дома, 18. децембар 1935.

ДРУШТВО ЗА ПОДИЗАЊЕ ИНСТИТУТА
НИКОЛЕ ТЕСЛЕ
и
ОДБОР ЗА ПРОСЛАВУ 80-ГОДИШЊИЦЕ
НИКОЛЕ ТЕСЛЕ

БЕОГРАД, Мирочка 4
Тел. 22-565

*„У великим народима генију се гњездо ваје“
ЊЕГОШ*

Да би наш народ одога видно признање својој генијалној сину Николи Тесли, основно је у Београду Друштво, које ће подићи „Институт Николе Тесле“, у коме ће се вршити научна истраживања на пољу физике и електротехнике и радити на усавршавању и испитивању проналазака и открића. У исто време друштво ће приређивањем Теслиних прослава, предавањима, публикацијама његових дела и објављивањем популарних и научних расправа и књига о Тесли и његовом значају радити на томе да се створи култ Николе Тесле и код нас и на страни.

Како Тесла ове године завршује 80 година живота то је формиран Одбор, који ће тај дан прославити на најсвечанији начин у целој земљи, уз учешће позваћих делегата научних и културних друштава целога света.

Тесла је својим генијалним открићима и проналазцима на пољу физике и електротехнике задужио цело човечанство, пронео славу нашег народа кроз цео свет и овековечио Српство и Југословенство у историји науке и технике. Његова велика дела чине част нашем народу и ми с поносом можемо рећи целом свету, да смо свесни тога, колико огромни напредак цивилизација и култура дугоу Теслу, а преко њега и нашој земљи. Теслина прослава и подизање Теслиног Института видна ће то показати и у целом свету истина да је Тесла син нашег народа и да је Југословен по рођењу и по осећајима. Тесла је то у више прилика истакао, а своју оданост народу, од кога је потicao, нарочито је документовао приликом трагичне погибије Витешког Краља Уједињитеља, када је у својим изјавима у амерички листовима изрекао да је Балзенопочини Краљ Александар I за наш народ исто што су за Америку Вашингтон и Линколн, т. ј. у исто време велики војсковођа и ослободилац свога народа, и мудри и велики државник.

Теслина дела сачињавају нове епохе у историји науке и електротехнике.

Данашња производња, преношење и употреба електричне енергије Теслино су дело. Његово откриће нове врсте струје, т. ј. вишефазне, наизменичне струје и обртног магнетског поља и његов проналазак индукционог мотора, динамомашина и трансформатора трофазне струје сачињавају основу целе данашње електротехнике. Све данашње електричне централе у свету, од највећих калоричних и хидроцентрала па до најмањих, раде искључиво на основу ових Теслиних проналазака, а преношење енергије на велике даљине врши се само помоћу Теслиних система. Нема другог система за преношење енергије. Теслин геније поконио је човечанству безбројне милијарде, јер се данас производе годишње преко 300 милијарди киловатчасова помоћу Теслиних машина и сва ова енергија преташа се помоћу Теслиног трофазног система. Без Тесле и његових открића и проналазака тога неби било. Енергија водопада, река и рудника етајала би данас неискоришћена. Основе свега тога поставио је Тесла још 1882 у Европи, али га ту нико није разумео. 1884 прешао је у Њујорк, где је тек после напорне трогодишње борбе потпуно успео пријавивши у Америци 1887. читав низ патената, који су револуционирали електричну индустрију.

Друго епохајно Теслино дело јесте откриће високофреквентних струја и њихових феномена. Тесла је већ 1889 г. дошао до ових нових открића. У својим предавањима пред научним институтима у Њујорку 1891 и 1893 и у Лондону и Паризу 1892. изнео је експерименте са високим фреквенцијама и напонима који су се показали од исто тако епохајног значаја за науку и технику као и Теслин систем преношења енергије. Примена ових „Теслиних струја“ у електроиндустрији позната је данас под именом „динамерија“ и „дарсонвалнација“. У науци претстављају Теслине струје нову област. Најзначајнија њихова примена лежи, међутим, на пољу радио технике.

О Теслиној епохајној раду у радиотехници врло се мало зна. Многи и данас по-

Друштво за подизање Института Николе Тесле и Одбор за прославу 80-годишњице Николе Тесле позивају Југословенско учитељско удружење да се укључи у акцију „промоције открића великог научника“, март 1936.

Господине Претседниче Краљевске Владе,

Као претставници Југословенског учитељског удружења на дан 27. новембра 1936 године били смо почастиствовани пријемом код Вас. Том приликом, упознавајући Вас са ставом у нашој организацији, ми смо Вас обавестили да се према главном органу наше организације, нашој народној просвети, изузетно друкче поступа, него према другим листовима; обавестили смо Вас да се "Народна просвета" на цензури у Пресбируу задржава много дуже него што је то законом предвиђено, а често и по неколико дана после законског рока. Задржавање штампаног слога причиниља нашој организацији, поред моралне још и материјалну штету и преузете с правом тражи од нас надокнаду за ово.

Поуздано смо сазнали да се наш орган "Народна просвета" тако из Пресбируа на цензуру у Министарству просвете - и да баш због тога наступа ово задржавање.

Како ниједном законском одредбом ово није предвиђено и користећи Ваш савет да Вам се за овакав поновљени случај жалимо, то Вас молимо, Господине Претседниче за интервенцију како би се нормализовало излажење нашег листа, које је везано за одређени дан - четвртак сваке недеље.

Надајући се, Господине Претседниче, да ћете изаћи у сусрет овој нашој оправданој молби, молимо Вас да изволите приликом увереке нашег поштовања.

Секретар,

Претседник

Југословенског учитељства

[Signature]

Господину

Др. Милану Стојадиновићу,
Претседнику Краљевске владе,
Београд

Писмо Удружења Милану Стојадиновићу у коме се протестује због предугог задржавања *Народне просвете* на цензури, 1937.

РОДИТЕЉСКИ ЛИСТ

Часопис за васпитање и друштвено уздицање деце

ГОД. I

БЕОГРАД, ЈАНУАРА 1936

БР. 5

66-2057

Родитељски лист бр. 5, Београд, јануар 1936.

об. 25

у Београду

Кралевској Југословенској Удружењу
Београд

Министарство Иностраних Дела доставило је Министарству Просвете писмо ове садржине:

Министарство Иностраних Дела добило је поштом Француског Амбасадора следеће садржине:

„Председник Генералног Удружења учитеља основних школа у Француској и Колонијама жели да саопшти у везу са сличним удружењима које постоје на територији Француске С. С. Он жели да успостави везе моралне везе између учитеља који су оформили своју крв за француску заједничку црну.“

Министар Француске С. С. је захтевао од Кралевског Министарства Иностраних Дела да му извола омогућити да се ова молба издвоји.

Обављајући дужност Министарства Иностраних Дела, гас је замолио Министарство Просвете да му извола одобрити у питању краћим року, да ли таквих удружења има и која су њихова имена. Ако би таквих удружења било, Министарство је гаси замолио да ли се предња жели Председника Француског Удружења доставити на одговоре истих амбасадору ове Министарству на дању молбу.

Оставила се ова упутила ради збога

Писмо начелника Министарства просвете који обавештава Југословенско учитељско удружење да Француско удружење учитеља жели да ступи у везу са сличним организацијама у Краљевини СХС. 1922

Југословенче бр. 5, Београд, јануар 1936.

ПОД ВИСОКИМ ПРОТЕКТОРАТОМ
ЊЕГОВОГ КРАЉЕВСКОГ ВИСОЧАНСТВА
КНЕЗА НАМЕСНИКА ПАВЛА
САВЕЗ ЈУГОСЛОВЕНСКО-ЧЕХОСЛОВАЧКИХ ЛИГА
У КРАЉЕВИНИ ЈУГОСЛАВИЈИ

ПРИРЕЂУЈЕ
У ЧАСТ ПРВОГ ПРЕДСЕДНИКА ЧЕХОСЛОВАЧКЕ РЕПУБЛИКЕ

Г. ТОМЕ МАСАРИКА

И

САДАШЊЕГ ПРЕДСЕДНИКА ЧЕХОСЛОВАЧКЕ РЕПУБЛИКЕ

Г. ЕДУАРДА БЕНЕША

СВЕЧАНУ АКАДЕМИЈУ

КОЈА ЋЕ СЕ ОДРЖАТИ
У БЕЛИКОЈ ЗГРАДИ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА

15 МАРТА 1936. У 11 ЧАСОВА

Одело: ЖАКЕТ

Приступа изиђу само позвани. Бесплатне улазнице, на основу позивница, издају се у просторијама Савеза (Чика Лубича, 9/II) у канцелариско време.

Позивница на *Свечану Академију* у организацији Савеза
југословенско-чехословачких лига, 1936.

Слободан од печата према ст. 1. Бр. 1. промена Г. Мин. Финан. од 17. Јуна 1930. Бр. 11. 1931

ПОД ВИСОКОМ ЗАШТИТОМ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА КРАЉА
АЛЕКСАНДРА I
УДРУЖЕЊЕ РЕЗЕРВНИХ ОФИЦИРА И РАТНИКА

ОДБОР ЗА ПОДИЗАЊЕ СПОМЕНИКА
ПОЧ. Др. А. РАЈСА
Коларчева 2 БЕОГРАД Телес. 26-64
фебруар, 1930. год.

*Удружење Југословенских Учитеља
у Србији*

Удружење Резервних Официра и Ратника, објучило је, да једним видним знаком ова признање заслуга почившег д-р Рајса и да покољима оцвута успомену на овог великог пријатеља нашег народа.

У томе циљу, Удружење је са пријатељима д-р Рајса покренуло акцију, да се скупе доброволни прилози и да му се на Калемегдану подигне једна спомен-биста. Подизањем овога споменика, одбор жели да се одужи један део великога дуга, који наш народ и ми ратници дугујемо ошме племенитом Швајцарцу.

Д-р Рајс дошао је у Србију у тренутку када су наш народ и наша држава преживљавали тешке, судбоносне дане. У доба, када је крајница за рат на нас требала да буде бачена, он је стао на страну истине и права и назу је стаар пред Европом неутрализио и отојички бранио.

Неро талентованог познана, његов ауторитет универзитетског професора, репутација исправниог човека и грађанина неутралне Швајцарске, затим његова снажна аргументација и неопобитни факти — учинили су да европска јавност остане уверена, да је правда на нашој страни.

Та и остале акције, приказале су културној Европи сву озирпост припремене кампање која се против нас водила и која се спрема... Ми смо се благодарно тој ангажи нашла под окриљем наших савезника... И прва велика победа би извојегана. Један од твораца те наше победе, био је д-р Рајс.

Поред тога, д-р Рајс је, не тражећи награде и не очекујући крости, остао до смрти поред нас. Он нас није напуштао од момента кад је наш народ пошао да кроз безбројне борбе и жртве оствари своје ослобођење и уједињење, па све док под победоносним заставима и мудром владавином Његовог Величанства Краља, није те своје националне идеале привео у дело.

Он нас је волео више него своју рођену браћу и хтео је да и мртва остане међу нама. А своје племенито срце које је увек за нас кудало, завештао је успомени оних, чије га је поштовање задивљавало... гледајући их како јуначки умиру за Отadžину.

Томе човеку, који нас је својим радом и својом љубављу толико задужио, желимо да се одужио.

Одбор се нада да ће у броју приложника бити достојно представљени сви они, који су најбоља умеља да осете велику вредност несобичног д-р Рајса.

Прилоге треба слати на канцеларију Удружења Резервних Официра и Ратника — за споменик почившег д-р Рајса, Коларчева бр. 2.

Секретар,
Сала Микић.

Приседник,
Милан Т. Радосављевић.

ЧЛАНОВИ ОДБОРА:

Генерал **Љуба Милић**, председник Народног Обране; генерал **Никола Томашевић**, чланови
Др **Милан Гавриловић** и **Јован Тимовић**, функционери „Политички“; **Милош
Сонић**, директор „Лоран“; **Коста Луковић**, директор „Лоран“;
Тешимир Старчевић, професор; **Војислав Зајини**, Пиретски
Београд. Општини: **Коста Пећанац**, чланови војска, Муниципалитет; **Етјен
Лоран**, лектор француског језика; **Марк Еро**, председник Плана Д'Орјана,
Марсеа; **Луј Кордије**, главни секретар Плана Д'Орјана, Марсеа; и
Др. Бренголд, доктор права, Швајцарска, Београд.

Допис Удружење резервних официра и ратника Удружењу југословенских учитеља у коме се излаже иницијатива да се подигне спомен биста Арчибалду Рајсу на Калемегдану, 1930.

Помозимо децу несрећних шпанских учитеља!

Апел југословенском учитељству †

Узас грађанског рата у Шпанији сручио се је свом жестином на шпанске учитеље и њихову децу. Силом околности, једна зараћена страна оскудевајући у активним официрима, ангажовала је у борби учитељство до невероватних размера.

На разним положајима, од редова па до команданта пукова данас се виде шпански учитељи како гину у борби или бивају немилосрдни стрељани од стране противника. Њихова деца изложена су сталном бомбардовању, евакуисану, болестима и другим недаћама рата, доживљујући судбину наше деце за време светског рата.

Интернационални савез учитељских удружења дирнут болном судбином деце наших шпанских колега, упутио је апел свима учитељским националним организацијама за новчану помоћ, да би се на тај начин и од стране светског учитељства олакшало положај ових малих несрећника а тиме уједно манифестовала интернационална учитељска солидарност.

На овај апел одазвали су се одмах учители разних организација. Енглески учители послали су 2000 фунти стерлинга, а француски 100.000 франака.

Нашој организацији упућен је такође апел. Она сматра за дужност да о томе обавести учитељство апелујући на све чланове, средске и секцијске организације, да ма и најмањим прилогом манифестују своје саучешће и симпатије за несрећну децу наших шпанских колега.

Прилоге ће примати Југословенско учитељско удружење до 1. марта све године, када ће се послати Интернационалном савезу учитељских удружења.

Списак приложника публиковаће се редовно у "Народној просвети".

Апел Међународног савеза учитељских удружења за помоћ деци шпанских учитеља, 1937.

Удружење Југословенског Учитељства
 ПОВЕРЕНИШТВО БЕОГРАД
 Бр. 788V
 20. августа 1924.

Београд

Господину Министару Просвете
 Београд

IV (XXXVI) Годишња Скупштина У. Ј. У.
 — Повереништва Београд, интересујући питање
 Религијске наставе у основној школи дошла је ова
 Резолуција:

1. Савиран на велику већином Рели-
 гијске наставе у народној школи и у интересу ју-
 диксијата наставе, Веронаукаког одреда да остави
 самостални део Наставног Плана;

2. Савиран на потпуно, да Народна
 Школа служи у првом реду убрививању народне
 једности, потпуно је закине у народним школа-
 ма одстрањити све политички сепаратистич-
 ких, разјидицавајућих материјали, који су у вези са овим
 стварима;

3. Веронаука као самостални део настав-
 ног програма Народне Школе има такође да послужи
 државним циљевима ангажирајући у јединству народне
 и државне сили;

4. Наставни програм из Веронауке мо-
 рају привити стручни људи — педагози, који нај-
 бави познају јачине духовног развојка деце; никако
 црквени људи и

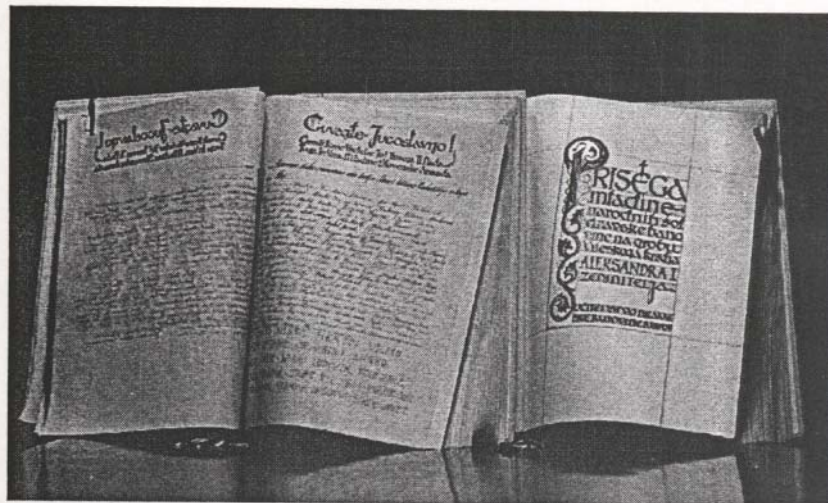
5. У школи се не могу увластити не-
 стручна лица ван школе сами за овај предмет.
 Народни уџбеници у Народној Школи предаје све

Резолуција годишње скупштине Удружења - Повереништво
 Београд о настави веронауке у школама, 1924.

Наставни план

Red. broj	Предмети	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
1.	Наука о вери с моралним наукама	1	1	1	1	1	1	1	1
2.	Српско-Хрватско-Словенски јез.	7	7	8	6	5	4	4	4
3.	Народна историја с најваж. доп. извештај.	-	-	-	-	3	5	3	3
4.	Земљопоседел. држ. скраћених погл. економ. тем.	-	-	-	3	3	2	3	3
5.	Наука с географским облицима	6	6	7	4	4	4	4	4
6.	Потребител. гов. сн. наукама о губ. здрављу	-	-	-	2	2	-	-	-
7.	Пол. отпоре, с осн. екон. отпоре, држ. сел. беош.	-	-	-	-	2	4	3	3
8.	Основи цртање елементарно	-	-	-	-	-	1	1	1
9.	Графиконски цртање	-	-	-	-	-	-	1	1
10.	Цртање и лепи занати	5	5	5	5	2	2	2	2
11.	Циљовити радови према месним прил.	-	-	-	-	-	1	1	1
12.	Говорити а ко могућешћу и сликати	1	1	1	1	1	1	1	1
13.	Јапанска и дејо шуре	2	2	2	2	2	2	1	1
	Укупно	22	22	24	24	25	25	25	25

Нацрт наставног плана и програма за осмогодишњу школу, 1922.

Фотографија књиге на којој је исписана заклетва ђака народних школа Дравске бановине изречена на гробу краља Александра 1934.

Фотографија Државне народне школе у Риђици, срез сомборски

УДРУЖЕЊЕ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ УЧИТЕЉСТВА У БЕОГРАДУ

Бр. 58

Београд, 18. фебруар 1923.

Господину Министру Просвете
Београд

Главно Одбор Удружења југословенског учитељства добро је информисан од једног извесног локалног надзорника, да полицијске власти у Јужној Србији, из превелике ревности у свој предизборној борби, неке притисаке на младе учитеље утисава, застрашвају их и ометају да се могу слободно опредељивати у политичком погледу и у грађанским посвојетним вавога.

Ради овог илустрације главних неучителских посвојетних од стране локалних власти према учитељима, ми ћемо навести само ова 3 конкретна случаја, који су вам представљени као самогубаво маган и веран:

1) Радована и председник оштане посвојетнаке у срећу примотескан одваали су т.г. Јорџа Милића, учитељског Зма и Писеонка Медуковича, учитељског ао То-огитривава и корабивали им да иду ва дбор парације коју присага председника и деловица, уз претњу, да исају до тоо ивреду магелоника средот, и да оти-млоу бити преломити ако не огуниду.

Писмо Милутина Станковића, председника Удружења југословенског учитељства, министру просвете, о различитим облицима притисака и застрашивања које полиција у Јужној Србији врши на младе учитеље током предизборне кампање, 1923.

Господину Председнику
Југословенског Учитељског Удружења

Београд
.....

Незнако, да ли Вам је познат један случај неправде, који се ових дана догодио према једној својој и заслужној учитељици у оvd. месту. И поред тога ми Вам тај случај приказујемо са надом да ћете интервенисати и тражити правичну исправку.

Овде је учитељица г-ђа Катарина Узуновић, која има 27 год. учитељске службе, она је удова. Њен муж је био Ранко Узуновић свештеник који је умро на војној дужности на Креу. Има петоро деце: најстарије је кћи студент медицине у Београду, а четири сина су ђаци оvd. гимназије.

Она је премештена у Брацу, у невреме одвојена од деце и ако нема за њих ни хлеба довољно. Премештена је зато да би се учинило место г-ђи Анки супруги Љубомира Кордића суд. адвоката, која је већ годину дана на боловању, и која није хтела ићи на дужност у Кралево.

Г-ђа Кордић је била 20 година у оставци, јер вој државна служба и не треба, она је толико добро ситуирана да може бити и без службе, док је г-ђа Узуновић у таквом тешком материјалном положају, да би јој држава требала пре помоћи него овакве неправде наносити.

Г-ђи Кордић је то учињено не само противно закону већ и противно моралу, јер је то последица партијских утицаја њеног супруга.

Београд Чачак је револтиран овим случајем и очекујемо, да ћете Ви као представник учитељства заштитити правду и једну сироту али заслужну, поштену и савесну учитељицу.

У тој нади бележимо се:

31 Јануара 1925 год.

Чачак,

С поштовањем,

Милош Радојевић, ст. п.
Борислав Радојевић, ст. п.

Петиција 67 угледних грађана Чачка против премештаја учитељице која је изгубила намештење самовољом "локалног моћника", 1925.

С П И С А К

незамењених учитељских кандидатиња бановине савске
од 1931 год.

Име и презиме:	Родитељи:	Материјално стање:	Примедбе:
1) ВЕРАКОВИЋ-Хрватски Вилма	Стан Нас на Бојмиту	врло слабо	Моли за реактивирање
2) ГЕЈКА Емилија	Пенз. железничар	" "	3 деце на школовању.
3) ГОТАЛ Даница,	" пост. зван.	" "	
4) КОВАЧЕВИЋ-Растовић Адела,	супруг учитељ,	" "	
5) КОВАЧЕЋА Саница,	ратари,	" "	
6) ТУРИНА Драгица,	трговац,	- -	
Година 1932			
1) БРОСОВИЋ Аница,	мати удова,	слабо	Још двоје неопскрб. деце.
2) БРОСЕТ Марија,	општ. благајник	"	Има живе деце.
3) БРОСТИЋ Близабета,	железничар	"	
4) ХЕРЦЕГ Даница,	муж учитељ	IX полоз. група	
5) КУСЕРВАЊ Лудмила,	мати удова	врло слабо	Троје деце упућени на влас. приреду
6) КОНДРИК Стефана,	очух ратар	оскудно	
7) ЛАСИЋ Ката,	мати удова	слабо	Још двоје неоп- скрбене деце
8) ЛОВКОВИЋ Катина,	ратар	средње	
9) МУХОВИЋ Зденица,	мати удова	доста лоше	
10) МАЦИНАУЕР Стефаница,	нема оца,	врло сиромашна	
11) СРЛОВИЋ Анђела,	град. звонар	прилично слабо	
12) ЦЕЛВЕШИЋ Иваница,	мати удова	скроз слабо	
13) ПОПСВИЋ Милица,	пенз. чамдар	доста оскудно	
14) ТИЈАН Босмиња,	капетан дуге пловидбе	живе од плате	
15) ВУНАРИЋ-Газриловић Вјекослава	муж учитељ	IX полоз. група	Двоје деце тражи реактивирање
16) МИРИКОВИЋ Аница,	пенз. држ. маш.		
17) ШОЈИЋ Вера,	трговац	редно слабо	Има још 2 деце
18) ЈЕНЕЈ Марија,	столар	без намењена	

Списак незапослених учитељица Савске бановине са подацима о материјалном и породичном стању, 1935.

УЧИТЕЉСКА СТАЛНОСТ

Да ли је сталност учитеља у службеном месту потреба школе, или је то нарочита бенефиција за учитеље?

Тешко је говорити о постављеној тези. У редовним приликама не би требало ни реч трошити да се докаже нешто што је само по себи разумљиво, нешто што је живог доказао. Дошло је време да се ипак о томе мора говорити, још увек у оној пустој нади да је по које морално чуло остало здраво.

Учитељ треба да је што ближи народу. Ту блискост изискује природа његове службе. Васпитање деце — заједничка брига дома и школе — не може се замислити без везе родитеља и учитеља, без везе учитеља не само са родитељима, већ и са свима живим бићима људским из тога краја, која било посредно или непосредно учичу на развој и васпитање детета. Међусобно познавање треба да је не само блиско, већ присно и дубље.

Чак и начин учитељева живљења и живљења његове уже породице треба да су што сличнији начину живота народа. Учитељ не сме за родитеље (нарочито у селу) бити чиновник, бела врана, и представљати ону разлику села и града, простодушности и надмености и изазивати код народа осећај туђинства. Зато се од учитеља тражи да због успеха у послу буде што ближи и приступачнији народу, да буде најбољи пример за углед. Бирократизирање школе и учитеља претставља удаљеност народне школе од народа, а у даљој консеквенци, слаб успех у подизању и васпитавању подмлатка, слаб успех у просветно-културном делању ван школе у народу.

Подизање културног нивоа нашег села, упућивање у културне, економске, привредне, здравствене акције и потребе, ангажовање народних снага за те многоструке потребе и прогрес, искоришћавање здравих народних сила за систематску и планску акцију широкога обима — нарочито на селу где је народни учитељ често једини културни чинилац — не дају се замислити без потребног мира, без удубљивања у прилике, без студирања и упознања тих прилика. Не само то, већ су потребни још воља и љубав за посао, време, прилагођавање и блискост људима.

Ако бисмо се враћали уназад и упоређивали какав је био запредак школе и успех учитељева рада и уколико је тај успех био у зависности од сталности учитељеве у службеном месту, онда ћемо позитивно утврдити да је тај успех у периоду сталности био епохалан.

Сталне промене уопште су бескорисне. Оне значе застој у пословима и кад није у питању једна акција која изискује студију, вољу и време. Нека је то и обичан административни, или ма који други посао. Док се човек упозна са садржином акта, треба му извесно време. Колико је тек времена потребно учитељу да упозна децу у својој школи, без чега се не може замислити његов васпитачки рад, и да упозна људе, прилике и потребе краја, без чега се не може да замисли његов успешан ваншколски рад.

Заблуда је и несхватање мислије народног учитеља ако се верује и правда: да школа није ни у каквом губитку и застоју, зато што је премештен један учитељ, али је на његово место доведен други. То је само ланчки, формални изговор и техничко уношење у ствар. Тиме су управо учињене две штете: у оба места послови су у прекиду. Ако се ово често догађа и понавља, поремећен је живот у оба места. Сваки премештај учитеља директно штети основној школи и народу.

Ако бисмо путем анкете утврђивали: која места имају нову школску зграду, културне, социјалне, националне и друге установе, у којим се местима школе уредно издржавају, из којих се места многа деца школују и даље после свршене основне школе итд., несумњиво ћемо утврдити да су то та места у којима су се учитељи дуго задржали и везали за село.

Летак *Учитељска сталност* о штетним последицама честог премештања учитеља 1936.

KUPARI DUBROVNIK JUGOSLAVIJA

GRAND-HOTEL

ŠTRAND-HOTEL

Telegrami: KUPALIŠTE KUPARI

TELEFON № 62 Kupari.

Titl.
Jugoslavenско učiteljsko удружење
Београд - Краља Милутина 66

PREMIJ: Predlog sporazuma o
popustima Vašim P. T. članovima
u našem morskome kupalištu
K U P A R I

С обзиром на долазећу прољетну сезону када интересанти за морска купалишта пронилају о томе, како је најбоља и најјефтиније на одређав, слободни смо предложити Вам наше познато и рецензирано подuzeће **МОРСКО КУПАЛИШТЕ K U P A R I - DUBROVNIK**, представљамо при томе да је у Ваšим интенцијана да информисате Ваше P. T. članove у овом сажору уз умозарење на погодности које им се пружају, те које ће им омогућити угодан и јефтин боравак у јединствено лијепог дијела наше Јадранске обале. У тој представи, слободни смо предложити ниш наведени предлог за сарадњу:

- 1./ Ваšим članovima који ће за боравак у купалишту Kupari пријавити путем Ваш одобреног 30% popusta на стану. Овај попуст одбија се одмах на мјесту у Kuparima од рачуна односног госта.
- 2./ Ваše централно удружење ће оставити својим članovima који ће се за боравак у нашем купалишту код нас пријавити легитимацијом према приложеном формулару у којему треба испунити слиједеће:
 - a/ тадан дан доласка госта у Kupare
 - b/ приближан број дана боравка у Kuparima
 - c/ колико ће доћи особа одраслих, односно дјетце
 - d/ колико ће се соба једнокреветних, односно двокреветних, те по којој цјени.

Ову легитимацију испуниће Ваše удружење у четри примјерка од којих

Дубровачко купалишно и хотелско геоничарско друштво
"Купари" нуди члановима Удружења своје услуге, по
повлашћеним ценама, 1939.

11000 Београд, Васе Пелагића 33

Тел. 650-743, 650-755, 650-734

Факс 652-740, Пош. фах 65

e-mail arhiv@gov.yu

<http://www.gov.yu/arhiv>